

SAVET ZA ŠTAMPU

Komisija za žalbe

Br.109

28.1.2021.

Beograd

ZAPISNIK

Sa 108. sednice Komisije za žalbe, održane 28.1.2021. godine u 18 sati onlajn.

Prisutni svi članovi Komisije: Vlado Mareš, Tamara Skrozza, Ljiljana Smajlović, Dragan Đorđević, Zlatko Čobović, Zorica Višnjić, Vida Petrović Škero, Snežana Andrejević, Jelka Jovanović, Bojan Cvejić i Olivera Milošević

Ostali prisutni: Predrag Popović, advokat Nataše Ilić i Gordana Novaković, generalna sekretarka Saveta za štampu

Dnevni red:

1. Razmatranje žalbe Nataše Ilić na tekst objavljen na portalu „Nova.rs“
2. Razmatranje žalbe ex Igora Vukotića na fotografiju objavljen u dnevnom listu „Blic“
3. Razmatranje žalbe Gej lezbejskog info centra na tekst objavljen u dnevnom listu „Danas“
4. Razmatranje žalbe Gvozdena Nikolića na tekst objavljen na portalu „Ozonpress.net“
5. Razmatranje žalbe Pavla Jelesijevića na fotografiju objavljen u portalu „Glas zapadne Srbije“

Snimak sednice na: https://www.youtube.com/watch?fbclid=IwAR2ReJe7-cLyaOgFPHGfZV6ukCAKTyaSOrMQvT5DPei2uTmbk_MCq6-Yg8&v=uFsD7G4bf1g&feature=youtu.be

Na prethodnoj sednici dogovoreno je da u narednih šest meseci sednicama predsedava Dragan Đorđević

1. Advokat Nataše Ilić podneo je žalbu zbog kršenja autorskih prava, jer je „Nova.rs“ preuzela tekst sa njenog bloga i nije navela izvor, dok je kao autora potpisala drugu osobu. U kraćoj raspravi, članovi Komisije za žalbe su ocenili da je reč o nesumnjivoj povredi autorskih prava, odnosno prekršaju Kodeksa. Jelka Jovanović je rekla i da bi onlajn medijima trebalo možda dati neko dodatno uputstvo da treba da jasno i u vrhu teksta naznače ko je izvorni autor, kako ne bi bilo nikakve dileme, kao i da je još bolje da se unapred dobije saglasnost autora za objavljivanje. Komisija je, zatim, jednoglasno odlučila da su prekršene tačke 1 i 2 poglavlja IX, kao i smernica za primenu u onlajn okruženju iz istog poglavlja, koja se odnosi na obavezno naznačenje autora.

2. Osoba koja se, po sopstvenoj tvrdnji, do pre godinu dana zvala Igor Vukotić, a koja je zatražila da se ne objavljuje njeno novo ime, podnela je žalbu jer je list „Blic“ na naslovnoj strani štampanog izdanja, kao i u onlajn izdanju, objavio njegovu fotografiju označivši ga kao jednog od pripadnika škaljarskog kriminalnog klana. Pre odlučivanja o samoj žalbi, Snežana Andrejević je istakla da je neophodno utvrditi ko je zapravo žalilac u ovom slučaju, budući da Igor Vukotić ne postoji, jer ta osoba sada ima drugo ime i ovo ne može biti žalba Igora Vukotića. Generalna sekretarka je objasnila da je on, zbog loših prethodnih iskustava, zatražio da se njegov novi identitet ne objavljuje, na šta je Snežana Andrejević rekla da je saglasna sa njegovom anonimizacijom, ali da lice u potupku formalno-pravno nije Igor Vukotić i zato bi trebalo da Komisija prvo utvrdi da je prihvatila njegov zahtev. Jelka Jovanović je predložila da se podnosilac žalbe označi kao „ex Igor Vukotić“ i dodala da bi, s obzirom na to da se može očekivati da ovakvih slučajeva uskoro bude još, posebno zbog aktuelne priče o zlostavljanju devojaka i devojčica u glumačkoj školi, Upravni odbor Saveta trebalo da usvoji izmene Poslovnika o radu Komisije u tom delu, jer Komisija ima obavezu i pravo da štiti identitet tih osoba. Snežana Andrejević je objasnila da Komisija nema poseban pravnik o tome, ali se može koristiti praksa Evropskog suda za ljudska prava, koja takve osobe označava sa „X“, a pa tako i Komisija ne mora da podnosiocima žalbi čiji je zahtev za anonimizaciju prihvaćen označava inicijalima, kao i da bi možda trebalo i da se donese propis kojim bi se regulisale ovakve situacije. U svakom slučaju, trebalo bi da se sada utvrdi da je Komisija prihvatila opravdan predlog žalioaca da mu se ne navodi ime. Vida Petrović Škero se saglasila sa tim da je označavanje sa ex vrsta amonimizacije, te da se to, po međunarodnim pravilima, može uraditi kada neko ne želi da mu se pominje ime. Rekla je da je objavljivanje fotografija bez prethodne provere identiteta osoba koje su na njima, postalo gotovo redovna pojava i da na sudu svakog meseca ima po nekoliko, a ponekad i više desetina takvih slučajeva, jer mediji često preuzimaju sa društvenih mreža fotografije samo na osnovu nečijeg imena, ne vodeći računa o tome koliko osoba može imati isto ime i prezime. Rekla je da je do tog zaključka došla na osnovu istraživanja oko 600 presuda koje je nedavno radila i da medijima mora da se naglasi da treba da obrate naročitu pažnju i provere identitet osoba prilikom preuzimanja fotografija sa društvenim mreža. To je posebno opasno u ovakvim slučajevima, kada može nekome da se uništi život, jer nije reč samo o nepoštovanju ličnosti, već je postalo opasnost jer svako zбоог imena može da bude označen kao pripadnik klana, silovatelj, pedofil. Sve tri su se saglasile da je Kodeks nesumnjivo prekršen objavljivanjem ove fotografije, sa čime se složio i Zlatko Čobović. On je istakao i da bi Komisija u obrazloženju odluke posebno trebalo da ukaže na skandalozno ponašanje zastupnika „Blica“, čiji pokušaj sklapanja „nagodbe“ je najblaže rečeno bezobrazluk, jer on kaže „uradiću ono što sam inače dužan da uradim, ali pod uslovom da me ne tužiš“. Zorica Višnjić je takođe rekla da to treba istaći u obrazloženju, jer je reč o klasičnoj uceni. Rekla je i da ceo slučaj liči na „neki horor film“ i da je prosto neverovatno šta nekome može da se dogodi. Posebno je ukazala na to da je list objavio fotografiju iz lične karte, a ne sa društvene mreže. Komisija je, nakon diskusije, jednoglasno odlučila da su prekršene tačka 6 poglavlja IV, tačka 1 poglavlja V i tačka 1 poglavlja VII.

3. Gej lezbejski info centar žalbu je podneo zbog autorskog teksta potpredsednika Dveri o najavljenom zakonu o istopolnim zajednicama, koji, kako je navedeno u žalbi, diskriminiše LGBT osobe. Iz rasprave i odlučivanja o ovoj žalbi bili su isključeni Jelka Jovanović i Bojan Cvejić, koji rade u listu „Danas“. U toku rasprave, Snežana Andrejević je rekla da je ovo tipična reakcija predstavnika LGBT zajednice na svako protivljenje donošenju posebnog

zakona o istopolnim zajednicama i da se sa time susretala i u toku rada radne grupe za njegovu izradu, čijim sednicama su prisustvovali. Naglasila je da ona misli da se debata mora dozvoliti i to čak i oštrij način izražavanja od ovoga. Mišljenja o tom zakonu su toliko suprotstavljena da ne možemo da zahtevamo neki fer plej kada se strasti tako podgreju. Rekla je da je ona lično za usvajanje zakona o istopolnim zajednicama, ali da misli da mediji treba da dozvole polemiku o tome, kao u ovom slučaju i to na stranama koje su jasno označene da se u njima objavljuju lični stavovi. Novinari tu nemaju šta da proveravaju, da iskazuju novinarsku pažnju i bilo šta drugo, već je samo pitanje da li medij želi da otvori prostor za ovakvu debatu, a da ona svakako misli da treba. Zorica Višnjić je takođe mislila da se o ovom veoma ozbiljnom i osetljivom zakonu mora voditi debata, da je to u javnom interesu i dodala da joj je žao što podnosilac žalbe nije poslao redakciji reagovanje na tekst i tako doprineo pokretanju debate. Tamara Skrozza je, međutim, bila suprotnog mišljenja. Navela je da su, bez obzira na slobodu govora i pravo da se izrazi svoj stav, upotrebljene kvalifikacije koje su suprotne odredbama o kulturi i etici javne reči, kao i o zabrani diskriminacije. Svako, istakla je, može da ima svoj stav, ali ne bi trebalo da ljude koji su na neki način „drugačiji“ kvalifikuje ovako kako su pripadnici LGBT zajednice označeni u ovom tekstu. Komisija je zato, odluku da Kodeks nije prekršen donela sa osam glasova „za“ i jednim „protiv“.

4. Gvozden Nikolić je u žalbi Savetu za štampu naveo da je prenošenjem tvita Mirka Poledice koji sadrži netačne tvrdnje, „OzonPress“ dezinformisao javnost na njegovu štetu kao i na štetu „Glasa zapadne Srbije“, čiji je vlasnik. Jelka Jovanović je rekla da je načelno saglasna sa Tamarinim stavom da ne treba odlučivati u ovakvim sukobima dve zaraćene „lokalne strane“, ali da, iako joj je teško da u tome učestvuje, ovoga puta neće biti uzdržana, jer misli da Kodeks jeste prekršen u načinu na koji se govori o Gvozdeni Nikoliću. Zlatko Čobović se nije saglasio sa tim da je reč o prekršaju Kodeksa, jer je u pitanju izveštaj sa dnevnog događaja, u okviru kojeg je objavljen tvit čoveka koji je neposredan akter tog događaja i da zato nije bilo nužno da redakcija pozove za komentar osobu na koju se tvit odnosi. Kao ilustraciju za takav slučaj naveo je protest prosvetnih radnika koji su nezadovoljni visinom svojih plata. Recimo da redakcija izveštava sa tog aktuelnog, dnevnog događaja i u okviru toga objavljuje post predsednika jednog sindikata koji nije prisustvovao događaju, a tvit se odnosi na događaj i u njemu se kaže da je ministar dobio zadatak da pljuje po učesnicima protesta. U tom slučaju, rekao je, redakcija ne bi bila dužna da zove ministra za komentar. Zato bi i redakcija OzonPressa bila dužna da zove Nikolića da su pravili neku analizu slučaja, ali ne i prilikom izveštavanja sa tekućeg događaja. Dodao je i da tvrdnja da je neko dobio zadatak da „pljuje po deci“ ne predstavlja optužbi ni klevetu zbog koje bi bio prekršen Kodeks. Snežana Andrejević je mislila sasvim suprotno, jer, po njenom mišljenju, nije problem samo u tvitu ili dnevnom događaju, nego i u tvrdnjama da su Nikolićeve firme dobila novac, da bi se u odgovoru na žalbu dalo objašnjenje da to nisu firme koje se vode na njega, nego na lica koja su mu bliska. Ove tvrdnje nisu potkrepljene i već zbog toga treba utvrditi da je prekršen Kodeks. Zorica Višnjić je rekla da ne bi mogla mirne savesti da glasa da je prekršen Kodeks, jer je pročitala i tekst na portalu „Glas zapadne Srbije“ i da misli da je objavljeni tvit reagovanje na taj tekst portala koji nije ni prisustvovao događaju, a izveštavao je sa njega iz tuđu fotografiju i uz obilje diskvalifikacija i ljudi koji su u događaju učestvovali i medija koji su sa tog događaja izveštavali. Olivera Milošević je istakla da je legitimno pravo OzonPressa da se bavi raspodelom sredstava na konkursu za projektno sufinansiranje u Čačku i da je sasvim u redu da se time bave. Ali, umetanje tvita u izveštaj o dnevnom događaju je nelogočno, a još nelogičnije da redakcija kaže da nema potrebe da se zove druga strana, jer je

sve jasno. Po njenom mišljenju, postojao je svakako profesionalni razlog da se, ako ne provere tvrdnje iz tvita, bar da prilika drugoj strani da na njih odgovori. Ljiljana Smajlović je istakla da je poražena time da članovi Komisije još raspravljaju o tome da li čoveka treba pozvati pre nego što se o njemu objave „najrazličitije gadosti“ i da su joj neshvatljiva „natezanja“ da postoje neke okolnosti u kojima ne mora da mu se pruži prilika da se brani. Rekla je da zato ima potrebu da izrazi protest, ne samo zbog ponašanja provincijskih medija nad kojima se „mi kao zgražavamo“, nego i zbog toga kako diskutuju članovi Komisije. Dodala je da nema nikakav spor sa provincijskim medijima i da joj se gade i oni koji se bune i neće da odlučuju o provincijskim medijima, te da nije bitno da li su mediji provincijski i da li se oni međusobno svađaju, ali da Komisija mora da se drži principa. Zorica Višnjić je rekla da bi bilo dobro da je Ljiljana Smajlović pročitala i objavu na „Glasu zapadne Srbije“, zbog koje ona ne može mirne duše da glasa da je „OzonPress“ prekršio Kodeks, kada je tvit samo reakcija na taj tekst. Smajlović se saglasila da je i taj tekst na portalu GZS „odvratn“. Bojan Cvejić je rekao da je načelno saglasan sa Čobovićem da kada mediji izveštava sa događaja ne mora da zove drugu stranu, ali da je u ovom tekstu sporan samo tvit, koji uopšte nije morao da bude objavljen, jer ne predstavlja ilustraciju događaja. Rekao je da misli da je njegovo objavljivanje bilo nepotrebno, a ako je već objavljen, trebalo je pozvati drugu stranu. To što Zorica Višnjić kaže da je tvit reakcija na drugi tekst nije bitno za odlučivanje o prekršaju Kodeksa, naveo je i dodao da je sam izveštaj sa događaja korektan. Tamara Skrozza je rekla da je u ovom „višegodišnjem ratu tradicionalno i principijelno uzdržana, pa će tako biti i ovoga puta. Rekla je i da misli da je to jedini način da se ta drama završi i da zaraćene strane nađu neki drugi način komunikacije, što je, uostalom, i u interesu njihovih čitalaca i gledalaca. Komisija je, nakon diskusije, sa sedam glasova „za“, dva „protiv“ i dva „uzdržana“ odlučila da je prekršena tačka 4 poglavlja I.

5. Pavle Jelesijević podneo je žalbu Savetu za štampu jer je portal „Glas zapadne Srbije“, bez dozvole preuzeo njegovu fotografiju i potpisao je kao svoju. U kraćoj raspravi, članovi Komisije su naveli da nema dileme da je reč o kršenju autorskih prava i posebno ukazali da je besmisleno tumačenje urednika portala da slikanjem ekrana sa fotografijom nastaje novo autorsko delo i da bi u obrazloženju odluke trebalo posebno ukazati na to. Odluka da su prekršene tačke 1 i 2 poglavlja IX doneta je jednoglasno.

Sednica je završena u 18.50 sati.

Zapisnik vodila

Predsedavajući

Gordana Novaković

Dragan Đorđević